

TRO2010 – Házasság, család a kora-újkori Európában és Magyarországon

Tantárgyi tematika és félévi követelményrendszer

Féléves tematika:

1. hét: házasság, család az ókori Rómában
- 2-3.hét: demográfiai viszonyok, a házasságkötés eltérő jellegzetességei, családszerkezet a kora újkori Nyugat-Európában és Magyarországon
- 4-5. hét: a házasságkötéssel és a házasság intézményével kapcsolatos katolikus és protestáns felfogás
- 6-7. hét: különélés, szeparáció, válás a kora újkorban
- 8-9. hét: nők és gyermekek a családban: nemi és életkorbeli szerepek
10. hét: az egyedülállók főbb csoportjai: özvegyek, szolgálók, cseléd lányok
- 11-12. hét: házastársak a bírák előtt: a házasság intézménye elleni bűncselekmények (házasságtörés, bigámia) és azok szankcionálása a kora újkorban

A foglalkozásokon történő részvétel:

A gyakorlati foglalkozásokon a részvétel kötelező. A félévi hiányzás megengedhető mértéke teljes idejű képzésben a tantárgy heti kontakt-óraszámának háromszorosa. Ennek túllépése esetén a félév nem értékelhető (TVSz 8.§ 1.)

Félévi követelmény: gyakorlati jegy

Az értékelés módja, ütemezése:

1. Zárthelyi dolgozat megírása a tavaszi szünetet követően
2. Referátum tartása az órai foglalkozásokon és egy azon alapuló házi dolgozat benyújtása a szorgalmi időszak utolsó előtti hetéig

A félévközi ellenőrzések követelményei:

1. A zárthelyi dolgozat érvényességének feltétele az 50%-ot jelentő ponthatár átlépése. (50.51 %) Az elégtelenre értékelt dolgozatok pótlására a szorgalmi időszak utolsó hetében kerül sor.
2. A beadandó házi dolgozatnak eleget kell tennie egy tudományos igénnyel elkészített munka alapkövetelményeinek (önálló anyaggyűjtés, kutatómunka, megfelelő hivatkozási apparátus megléte, a felhasznált szakirodalom feltüntetése). Terjedelmi követelmény: minimum nyolc oldal, a címloldal, tartalomjegyzék, bibliográfia, felhasznált képek nélkül.

Az érdemjegy kialakításának módja:

Az érdemjegy a zárthelyi dolgozat és a beadandó súlyozott átlagából képződik.

Ajánlott Irodalom

- Andorka Rudolf: A gyermekszám alakulásának társadalmi tényezői paraszti közösségekben. (18-19. század). In: Andorka Rudolf: Gyermek, család, történelem. Történeti demográfiai tanulmányok. Bp., 2001. 101-126.
- Andorka Rudolf – Faragó Tamás: Az iparosodás előtti (18-19. századi) család- és háztartásszerkezet vizsgálata. In: Andorka Rudolf: Gyermek, család, történelem. Történeti demográfiai tanulmányok. Bp., 2001. 181-228.
- M. Antalóczy Ildikó: Bűnözés és büntetés Debrecenben a XVIII. század közepén. Debrecen, 2000.
- Ariés, Philippe: Gyermek, család, halál. Tanulmányok. Bp., 1987.
- Bónis György: Buda és Pest bírósági gyakorlata a török kiűzése után 1686-1708. Bp., 1968.
- Dolhai Lajos: A házasság szentségének története. In: Baán István (szerk.): A szent atyák nyomdokait követve. In memoriam Vanyó László. Bp., 2003. 91-109.
- Faragó Tamás: Háztartásszerkezet és falusi társadalomfejlődés Magyarországon, 1787-1828. In: Faragó Tamás (szerk.): Tér és idő – család és történelem. Társadalomtörténeti tanulmányok (1976-1992). Miskolc, 1999. 194-283.
- Uő.: Történeti Demográfia. In Bódy Zsombor – Ö. Kovács József (szerk.): Bevezetés a társadalomtörténetbe. Bp., 2003. 302-340.
- Földi András – Hamza Gábor: A római jog története és intézményei, Bp., 2016.
- Gecser Ottó: A házasság gyakorisága és ajánlott korlátai. In: Láczy Magdolna (szerk.): Nők és férfiak..., avagy a nemek története. (Rendi társadalom – polgári társadalom 16.) Nyíregyháza, 2003. 371-378.
- Hajdu Lajos: Bűnözés és büntetőbíráskodás a XVIII. század hetvenes éveinek Magyarországon. Bp., 1996.
- Hanuy Ferenc: A jegyesség és házasságkötési forma kifejlődése a Ne temere decretumig. Jogtörténeti bevezetés a Ne temere decretumhoz. Bp., 1912.
- Imhof, Arthur Erwin: Elveszített világok. Hogyan gyűrték le eleink a mindennapokat- és miért boldogulunk mi ezzel oly nehezen... Bp., 1992.
- Kállay István: Úriszéki bíráskodás a XVIII-XIX. században. Bp., 1985.
- Uő.: Városi bíráskodás Magyarországon 1686-1848. Bp., 1996.
- Kiss Áron: A XVI. században tartott magyar református zsinatok végzései. Bp., 1881.
- Kiss András: Boszorkányok, kuruzslók, szalmakoszorús paráznák. Bukarest – Kolozsvár, 1998.
- Livi Bacci, Massimo: A világ népességének rövid története. Bp., 1999.
- Mátay Mónika: Törvénytörési játékok: válás Debrecenben 1793-1848. Debrecen, 2006.
- Melegh Attila: Házasságtörés Halason a 17-18. században. In: Faragó Tamás – Őri Péter (szerk.): Történeti demográfiai évkönyv 2000. Bp., 2000. 266-291. Letöltés
- Merényi Kálmán: A házasság (család) büntetőjogi védelmének történeti fejlődése Magyarországon. In: Tóth Károly (szerk.): Emlékkönyv dr. Cséka Ervin egyetemi tanár születésének 70. és oktatói munkásságának 25. évfordulójára. Szeged, 1992. 325-339.
- Mezey Barna: Büntetőjog és szexualitás. Nemi bűncselekmények a feudális büntetőbíráskodásban. In: Szentmártoni Szabó Géza (szerk.): Ámor, álom és mámor. A szerelem a régi magyar irodalomban és a szerelem ezredéves hazai kultúrtörténete. Tudományos konferencia. Sátoraljaújhely, 1999. május 26-29. Bp., 2002. 243-265.

- Óri Péter: A természetes szaporodás alakulása és helyi változatai a 18. századi Magyarországon. In: Faragó Tamás – Óri Péter (szerk.): Történeti demográfiai évkönyv 2001. Bp., 2001. 193-222. Letöltés
- Uő.: A pestisjárványok demográfiai következményei a 17-18. századi Magyarországon. In: Faragó Tamás – Óri Péter (szerk.): Történeti Demográfiai Évkönyv 2005. Bp., 2005. 115-162. Letöltés
- Paládi-Kovács Attila: Újkori migrációs folyamatok az Alföldön és a népi kultúra alakulása. In: Faragó Tamás (szerk.): Bölcsőtől a koporsóig. Szöveggyűjtemény a történeti demográfia tanulmányozásához. Bp., 2005. 219-226.
- Péter Katalin: Szerelmek és házasság a Hajnal-határtól keletre. In: Szentmártoni Szabó Géza(szerk.): Ámor, álom és mámor. A szerelem a régi magyar irodalomban és a szerelem ezredéves hazai kultúrtörténete. Tudományos konferencia. Sátoraljaújhely, 1999. május 26-29. Bp., 2002. 1-24.
- Uő.: Házasság a régi Magyarországon. 16-17. század. Bp., 2008.
- Phillips, Roderick: Amit Isten összekötött... A válás rövid története. Bp., 2004.
- Roper, Lyndal: Fegyelem és tiszteletreméltóság: prostitúció a reformáció kori Augsburgban. In: Scott, Joan Wallach (szerk.): Van-e a nőknek történelmük? Bp., 2001. 203-239.
- Shaha, Shulamith: Gyermek a középkorban. Budapest, 2000. Uő.: A negyedik rend. Nők a középkorban. Bp., 2004.
- Szent Tibor: Paráznák. Feudalizmuskori (1723-1843) szexuális büntetőperek. Hódmezővásárhely, 1993.
- Szócsné Gazda Enikő: A nő alakja a XVIII-XIX. századi erdélyi prédikációirodalomban. In: Selmeczi Kovács Attila (szerk.): Lélek és élet. Ünnepi kötet S. Lackovits Emőke tiszteletére. Veszprém, 2006. 83-90.
- Tárkány Szűcs Ernő: Magyar jogi népszokások. Bp., 1981.
- Tóth István György: Szüzek és paráznák: törvényes és törvénytelen szerelem a XVIII. századi magyar falvakban. In: Palócföld, 1990/2. 31-38.
- J. Újváry Zsuzsanna: Polgári házassági szokások és erkölcs a 16-17. századi Magyarországon. In: Szentmártoni Szabó Géza (szerk.): Ámor, álom és mámor. A szerelem a régi magyar irodalomban és a szerelem ezredéves hazai kultúrtörténete. Tudományos konferencia. Sátoraljaújhely, 1999.május 26-29. Bp., 2002. 227-233.
- UtrioAndorka Rudolf: A gyermekszám alakulásának társadalmi tényezői paraszti közösségekben. (18-19. század). In: Andorka Rudolf: Gyermek, család, történelem. Történeti demográfiai tanulmányok. Bp., 2001. 101-126.
- Andorka Rudolf – Faragó Tamás: Az iparosodás előtti (18-19. századi) család- és háztartásszerkezet vizsgálata. In: Andorka Rudolf: Gyermek, család, történelem. Történeti demográfiai tanulmányok. Bp., 2001. 181-228.
- M. Antalóczy Ildikó: Bűnözés és büntetés Debrecenben a XVIII. század közepén. Debrecen, 2000.
- Ariés, Philippe: Gyermek, család, halál. Tanulmányok. Bp., 1987.
- Bónis György: Buda és Pest bírósági gyakorlata a török kiűzése után 1686-1708. Bp., 1968.
- Dolhai Lajos: A házasság szentségének története. In: Baán István (szerk.): A szent atyák nyomdokait követve. In memoriam Vanyó László. Bp., 2003. 91-109.
- Faragó Tamás: Háztartásszerkezet és falusi társadalomfejlődés Magyarországon, 1787-1828. In: Faragó Tamás (szerk.): Tér és idő – család és történelem. Társadalomtörténeti tanulmányok (1976-1992). Miskolc, 1999. 194-283.

- Uő.: Történeti Demográfia. In Bódy Zsombor – Ö. Kovács József (szerk.): Bevezetés a társadalomtörténetbe. Bp., 2003. 302-340.
- Földi András – Hamza Gábor: A római jog története és inténciái, Bp., 2016.
- Gecser Ottó: A házaselet gyakorisága és ajánlott korlátai. In: Lácay Magdolna (szerk.): Nők és férfiak..., avagy a nemek története. (Rendi társadalom – polgári társadalom 16.) Nyíregyháza, 2003. 371-378.
- Hajdu Lajos: Bűnözés és büntetőbíráskodás a XVIII. század hetvenes éveinek Magyarországnában. Bp., 1996.
- Hanuy Ferenc: A jegyesség és házasságnkötési forma kifejlődése a Ne temere decretumig. Jogtörténeti bevezetés a Ne temere decretumhoz. Bp., 1912.
- Imhof, Arthur Erwin: Elveszített világok. Hogyan gyűrték le eleink a mindennapokat- és miért boldogulunk mi ezzel oly nehezen... Bp., 1992.
- Kállay István: Úriszéki bíráskodás a XVIII-XIX. században. Bp., 1985.
- Uő.: Városi bíráskodás Magyarországn 1686-1848. Bp., 1996.
- Kiss Áron: A XVI. században tartott magyar református zsinatok végzése. Bp., 1881.
- Kiss András: Boszorkányok, kuruzslók, szalmakoszorús paráznák. Bukarest – Kolozsvár, 1998.
- Livi Bacci, Massimo: A világ népességének rövid története. Bp., 1999.
- Máty Mónika: Törvénszéki játszmák: válás Debrecenben 1793-1848. Debrecen, 2006.
- Melegh Attila: Házasságnörés Halason a 17-18. században. In: Faragó Tamás – Őri Péter (szerk.): Történeti demográfiai évkönyv 2000. Bp., 2000. 266-291. Letöltés
- Merényi Kálmán: A házasság (család) büntetőjogi védelmének történeti fejlődése Magyarországn. In: Tóth Károly (szerk.): Emlékkönyv dr. Cséka Ervin egyetemi tanár születésének 70. és oktatói munkásságnának 25. évfordulójára. Szeged, 1992. 325-339.
- Mezey Barna: Büntetőjog és szexualitás. Nemi bűncselekmények a feudális büntetőbíráskodásban. In: Szentmártoni Szabó Géza (szerk.): Ámor, álom és mámor. A szerelem a régi magyar irodalomban és a szerelem ezredéves hazai kultúrtörténete. Tudományos konferencia. Sátoraljaújhely, 1999. május 26-29. Bp., 2002. 243-265.
- Őri Péter: A természetes szaporodás alakulása és helyi változatai a 18. századi Magyarországn. In: Faragó Tamás – Őri Péter (szerk.): Történeti demográfiai évkönyv 2001. Bp., 2001. 193-222. Letöltés
- Uő.: A pestisjárványok demográfiai következményei a 17-18. századi Magyarországn. In: Faragó Tamás – Őri Péter (szerk.): Történeti Demográfiai Évkönyv 2005. Bp., 2005. 115-162. Letöltés
- Paládi-Kovács Attila: Újkori migrációs folyamatok az Alföldön és a népi kultúra alakulása. In: Faragó Tamás (szerk.): Bölcsőtől a koporsóig. Szöveggyűjtemény a történeti demográfia tanulmányozásához. Bp., 2005. 219-226.
- Péter Katalin: Szerelem és házasság a Hajnal-határtól keletre. In: Szentmártoni Szabó Géza(szerk.): Ámor, álom és mámor. A szerelem a régi magyar irodalomban és a szerelem ezredéves hazai kultúrtörténete. Tudományos konferencia. Sátoraljaújhely, 1999. május 26-29. Bp., 2002. 1-24.
- Uő.: Házasság a régi Magyarországn. 16-17. század. Bp., 2008.
- Phillips, Roderick: Amit Isten összekötött... A válás rövid története. Bp., 2004.
- Roper, Lyndal: Fegyelem és tiszteletreméltóság: prostitúció a reformáció kori Augsburgban. In: Scott, Joan Wallach (szerk.): Van-e a nőknek történelmük? Bp., 2001. 203-239.

- Shaha, Shulamith: Gyermek a középkorban. Budapest, 2000. Uő.: A negyedik rend. Nők a középkorban. Bp., 2004.
- Senti Tibor: Paráznák. Feudalizmuskori (1723-1843) szexuális büntetőkerek. Hódmezővásárhely, 1993.
- Szócsné Gazda Enikő: A nő alakja a XVIII-XIX. századi erdélyi prédikációirodalomban. In: Selmezi Kovács Attila (szerk.): Lélek és élet. Ünnepi kötet S. Lackovits Emőke tiszteletére. Veszprém, 2006. 83-90.
- Tárkány Szűcs Ernő: Magyar jogi népszokások. Bp., 1981.
- Tóth István György: Szüzek és paráznák: törvényes és törvénytelen szerelem a XVIII. századi magyar falvakban. In: Palócföld, 1990/2. 31-38.
- J. Újváry Zsuzsanna: Polgári házassági szokások és erkölcs a 16-17. századi Magyarországon. In: Szentmártoni Szabó Géza (szerk.): Ámor, álom és mámor. A szerelem a régi magyar irodalomban és a szerelem ezredéves hazai kultúrtörténete. Tudományos konferencia. Sátoraljaújhely, 1999.május 26-29. Bp., 2002. 227-233.
- Utrio, Kaari: Éva lányai. Az európai nő története. Bp., 1990.
- Vigh Károly (szerk.): Asszonyok és férfiak tüköre. Tanúvallomások a XVII. századból. Bp., 1980., Kaari: Éva lányai. Az európai nő története. Bp., 1990.
- Vigh Károly (szerk.): Asszonyok és férfiak tüköre. Tanúvallomások a XVII. századból. Bp., 1980.

Nyíregyháza, 2021. január 29.

Dr. Szoboszlai György
főiskolai docens